Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku
Wydział Dyrygentury Chóralnej, Muzyki Kościelnej,
Edukacji Artystycznej, Rytmiku i Jazzu

Beata Śnieg-Wądołowska

Cykl *Orationes Latinae* Jakuba Neske jako przykład połączenia *tradycji* i *nowatorstwa* we współczesnych opracowaniach chóralnych. W obliczu prawykonania.

Promotor: dr hab. Aleksandra Grucza-Rogalska, prof. AM

Przedmiotem rozprawy doktorskiej są kompozycje należące do Cyklu *Orationes Latinae* Jakuba Neske, kompozytora młodego pokolenia. Na Cykl składa się siedem modlitw łacińskich w następującej kolejności wykonawczej: *Pater Noster, Angele Dei, Kyrie Eleison, Gloria Brevis* i *Pax Hominibus* (traktowane jako jedna kompozycja)*, Litaniae Lauretanae, Ubi Caritas* oraz *Signum Crucis.*

Autorka pracy*,* opierając się na wykorzystanych przez Jakuba Neske tekstach modlitw związanych z kulturą chrześcijańską a także użytych przez niego tradycyjnych zabiegach kompozytorskich, postanowiła jako jedną ze stron badawczych obrać problematykę *tradycji.* Z drugiej zaś strony, doktorantka obserwując współczesne środki kompozytorskie wykorzystane w Cyklu, tj. niestandardowy zapis partytury, użycie głosu nie tylko w celu wokalnym, ciekawe współbrzmienia harmoniczne, nietypowe struktury metrorytmiczne, niejednokrotnie dowolność interpretacji czy możliwość włączenia ruchu na scenie, postanowiła zestawić pojęcie *tradycji* z problematyką *nowatorstwa.* W ten właśnie sposób wykreował się pierwszy człon tematu niniejszej rozprawy doktorskiej, brzmiący: Cykl *Orationes Latinae* Jakuba Neske jako przykład połączenia *tradycji* i *nowatorstwa* we współczesnych opracowaniach chóralnych. Druga część tematu związana jest z wyzwaniem, którego dyrygentka podjęła się stając *w obliczu prawykonania.* Ten szczególny rodzaj prezentacji artystycznej, oprócz względów czysto muzycznych, niósł za sobą szereg nowatorskich elementów towarzyszących. Dyrygentka zdecydowała się przede wszystkim na zmianę ustawienia chóru w trakcie koncertu ze względów kolorystycznych i akustycznych,

wykorzystanie oprawy wizualnej dodającej odpowiedniego charakteru każdej kompozycji, a także na narrację wybranych przez siebie fragmentów Pisma Świętego, w celu wprowadzenia słuchacza w tematykę utworów i całego Cyklu.

Mając na względzie szerokie spektrum przygotowania dzieła pod względem artystycznym, organizacyjnym, dydaktycznym, jak również w postaci opisu naukowego niniejszych działań, autorka postanowiła podzielić cele pracy na artystyczne i naukowe.

Finalna prezentacja Cyklu *Orationes Latinae* wiązała się przede wszystkim z pracą **artystyczną**, której **nadrzędnym** celem stała się próba oddania modlitewnego charakteru utworów, wynikającego z wykorzystanych tekstów modlitw łacińskich przez kompozytora, jak również fragmentów Pisma Świętego, wybranych przez dyrygentkę. Istotnym elementem, który autorka pracy pragnęła uzyskać podczas przygotowania do prawykonania, było stworzenie odpowiedniej przestrzeni interpretacyjnej każdemu odbiorcy poprzez sposób wykonania dzieła. Uzyskanie pożądanego kolorytu dźwięku w każdym utworze z osobna oraz spójnej barwy chóru dla całego Cyklu *Orationes Latinae*, dodatkowo wzmocnionej dobranymi wizualizacjami, to kolejny cel, jaki postawiła dyrygentka przymierzając się do finalnego wykonania dzieła. Mając na względzie pracę z chórem amatorskim, **podrzędnym** celem autorki pracy, a zarazem dyrygentki prawykonania, było kontynuowanie wśród śpiewaków właściwych nawyków wokalnych w odniesieniu indywidualnym oraz zbiorowym. Powiązane z tym aspektem pogłębianie wiedzy oraz kompetencji dyrygentki z zakresu emisji i higieny głosu, stało się kolejnym celem niniejszych działań. Biorąc pod uwagę szereg aspektów, nad którymi należało zapanować i odpowiednio rozplanować w procesie przygotowawczym do prawykonania Cyklu, autorka pracy podkreśla kolejny, podrzędny cel, jakim stał się rozwój w zakresie organizacji pracy długoterminowej nad projektem artystycznym.

Celem **nadrzędnym** pracy **naukowej** jest opis dzieła w postaci własności materiałowych i konstrukcyjnych Cyklu, zawarty w rozdziale dotyczącym analizy formalnej dzieła. Autorka pracy stawia również za istotny cel przedstawienie problemów wykonawczych, które towarzyszyły jej podczas pracy z Chórem *Music Everywhere,* a także opis sposobu ich niwelowania lub zapobiegania. Mając na względzie cel artystyczny, jakim jest próba oddania mistycyzmu dzieła, kolejnym celem naukowym staje się charakterystyka modlitw wykorzystanych w Cyklu *Orationes Latinae* jako źródła opracowań muzycznych wybranych kompozycji oraz inspiracji w ich wykonaniu i interpretacji. Za cel **podrzędny** w opisie dzieła autorka wskazała ukazanie drogi powstania Cyklu od momentu dialogu kompozytora z dyrygentką aż do prawykonania. Dodatkowo, autorka decyduje się na opis szczegółowej pracy nad przygotowaniem kompozycji, zarówno pod kątem artystycznym,

jak i organizacyjnym. Ostatnim, podrzędnym celem pracy doktorskiej, jest ukazanie istoty pozamuzycznych elementów towarzyszących w odbiorze dzieła, zawartych w ostatnim rozdziale rozprawy doktorskiej.

Autorka podzieliła pracę doktorską na pięć zasadniczych rozdziałów. Pierwszy z nich dotyczy organizacji pracy Chóru *Music Everywhere* nad wykonaniem Cyklu *Orationes Latinae.* Rozdział ten stanowi praktyczne podejście dyrygentki do zaprezentowania dzieła na scenie od momentu dialogu z kompozytorem, w którym zostały ustalone wspólne zasady, potrzeby chóru oraz omówione możliwości wykonawcze zespołu. Autorka pracy zdecydowała się również na prezentację szeregu swoich propozycji dotyczących rozczytywania utworów, łączenia głosów, a także przesłuchań w oktetach, które umożliwiły indywidualny kontakt z każdym chórzystą. Dodatkowo, bazując na swoim doświadczeniu, autorka przekazuje indywidualne uwagi dotyczące próby generalnej, akustycznej, a także samego koncertu, bazując nie tylko na aspektach muzycznych, ale również elementach psychologicznych i organizacyjnych.

W drugim rozdziale znaleźć można wnikliwą charakterystykę tekstów modlitw łacińskich, opierając źródła opisu zarówno na przypowieściach biblijnych, w których modlitwy te zostały wykorzystane, a także na fachowej literaturze, tj. *Encyklopedii Katolickiej*, *Słowniku Teologii Biblijnej* oraz *Katechizmie Kościoła Katolickiego*. Rozdział ten pozwala odbiorcy na głębsze poznanie warstwy słownej każdego utworu, a jej zrozumienie umożliwia stworzenie przestrzeni do własnej interpretacji kompozycji należących do Cyklu *Orationes Latinae.*

Trzeci rozdział stanowi analizę własności materiałowych utworów Jakuba Neske. Autorka, poprzez głęboką analizę poszczególnych elementów dzieła muzycznego, odnajduje szereg podobieństw pomiędzy utworami, a także charakterystyczny styl kompozytorski Jakuba Neske. Istotnym elementem tego rozdziału jest sposób wykorzystania, a następnie konstruowania tekstów sakralnych przez kompozytora. Autorka postanowiła w podrozdziałach połączyć ze sobą poszczególne elementy dzieła muzycznego, informując tym samym czytelnika o ich silnym oddziaływaniu na siebie i współzależności. Dyrygentka podpiera się literaturą teoretyczną, w tym przede wszystkim *Nauką o muzyce* oraz *ABC Form muzycznych* autorstwa Danuty Wójcik, a także *Formami muzycznymi* Marka Podhajskiego.

W czwartym rozdziale zawarty jest opis licznych problemów wykonawczych wynikający z pracy z Chórem *Music Everywhere* oraz szereg pomysłów dyrygentki dotyczących próby niwelowania trudności wokalnych, a także ich zapobiegania poprzez odpowiednie przygotowanie do próby oraz umiejętność bycia elastycznym. Autorka, opierając

się na bogatej literaturze z zakresu emisji głosu, m.in. na publikacjach pt. *Mówię i śpiewam świadomie,* B. Tarasiewicz, *Kompendium Dyrygentury Chóralnej,* K. Thomasa, A. Wagnera, *Mówię świadomie i poprawnie,* ks. G. Poźniaka *czy Rozśpiewanie chóru z ćwiczeniami emisyjnymi* L. Laprusa, postanowiła szczegółowo opisać zagadnienia wokalne związane z poprawną emisją głosu, a także problemy wykonawcze wypływające z ukształtowania elementów dzieła muzycznego.

Ostatni rozdział niniejszej rozprawy doktorskiej stanowi opis elementów towarzyszących podczas prawykonania dzieła, zaproponowanych wyłącznie przez dyrygentkę. Autorka uzasadnia w nim wybór konkretnych czytań zaczerpniętych z Pisma Świętego, opisuje potrzebę wykorzystania wizualizacji podczas koncertu finałowego oraz uzasadnia zmianę ustawienia zespołu w poszczególnych częściach Cyklu.

W zakończeniu pracy znajduje się podsumowanie poruszonych zagadnień w każdym rozdziale, a także wnioski z analizy i napotkanych trudności wokalnych oraz odnalezienie wspólnych cech omawianych kompozycji należących do Cyklu *Orationes Latinae.* Autorka pracy decyduje się także na opis subiektywnych odczuć i wniosków dotyczących pracy nad przygotowaniem i wykonaniem dzieła, a także organizacji działań dotyczących całego projektu.

W pracy doktorskiej zostaje zawarta szczegółowa bibliografia oraz aneksy, w których znajdują się: sylwetka kompozytorska, wywiad z Jakubem Neske, materiały graficzne towarzyszące podczas promocji dzieła, fotorelacja z prawykonania Cyklu, okładka załączonych płyt CD oraz DVD. Dodatkowo, autorka wymieniła wszystkich wykonawców dzieła, a także zawarła refleksje śpiewaków po prawykonaniu Cyklu. Najistotniejszym załącznikiem stały się materiały źródłowe, czyli teksty modlitw łacińskich wykorzystanych w kompozycjach oraz partytury analizowanych utworów.

Integralną częścią dzieła są nagrania zamieszczone na płycie CD oraz DVD z prawykonania Cyklu *Orationes Latinae* przez Chór *Music Everywhere* pod dyrekcją Beaty Śnieg, który odbył się dnia 10 czerwca 2017 roku w murach Centrum św. Jana. W porozumieniu z kompozytorem dzieła oraz promotorem niniejszej pracy, autorka zdecydowała się na zamieszczenie pełnego przebiegu koncertu na płycie DVD, wraz ze wstępem, zakończeniem oraz fragmentami Pisma Świętego. W związku z tym, iż materiał źródłowy stanowi cykl utworów, płyta CD zawiera wyłącznie analizowane kompozycje.

Stanisław Moniuszko Academy of Music in Gdańsk
Choir Conducting, Church Music,
Artistic Education, Rhythmics and Jazz Faculty

Beata Śnieg-Wądołowska

The Orationes Latinae Cycle by Jakub Neske as an example of combining tradition and innovation in modern choral works. In the face of premiere performance.

Promoter: dr hab. Aleksandra Grucza-Rogalska, prof. AM

The doctoral dissertation is focused on compositions from the *Orationes Latinae* Cycle by Jakub Neske, a composer of a younger generation. The Cycle consists of seven Latin prayers in the following order: *Pater Noster*, *Angele Dei*, *Kyrie Eleison*, *Gloria Brevis* and *Pax Hominibus* (treated as one composition), *Litania Lauretanae*, *Ubi Caritas* and *Signum Crucis*.

Basing on the texts of prayers related to Christian culture used by Jakub Neske as well as his traditional compositional methods, the author of the dissertation decided to address the topic of tradition. On the other hand, observing the contemporary compositional means used in the Cycle, i.e. the non-standard music notation, the use of the voice not only for the vocal purposes, interesting harmonies, unusual metrorhythmic structures, common freedom of interpretation or the ability to include movement on the stage, the PhD student decided to combine the concept of tradition with the problems of innovation. Consequently, the first part of the subject of this doctoral dissertation was formed as follows: The *Orationes Latinae* cycle by Jakub Neske as an example of combining tradition and innovation in modern choral works. The second part of the subject is referring to the challenge undertaken by the conductor in the face of premiere performance. This particular kind of artistic presentation,

apart from purely musical considerations, carried a number of innovative accompanying elements. The conductor decided to change the choir's arrangement on stage during the concert for tone color and acoustic purposes, use a visual setting that adds character to each composition, and narrate selected fragments of the Holy Bible to introduce the listener to the subject of the individual pieces as well as the entire Cycle.

Taking into consideration the wide spectrum of the preparations of the musical piece, including artistic, organizational and didactic aspects as well as scientific description of these activities, the author decided to divide the objectives of the work into two groups: artistic and scientific.

The final performance of the *Orationes Latinae* Cycle was associated primarily with artistic work, whose overarching goal was the attempt to represent the prayer form of the work, resulting from the composer's use of Latin texts as well as the conductor's choice of the Holy Bible fragments. An important element that the author wanted to achieve during the preparation for the premiere was the creation of appropriate interpretation space for each recipient through the way the work was performed. Obtaining the desired tone color in each piece separately and the consistent color of the choir for the entire *Orationes Latinae* Cycle, additionally enhanced by selected visualizations, was another goal set by the conductor during preparations for the final performance of the work. Bearing in mind that the work was going to be performed by amateur choir, the secondary aim of the author, who was also the conductor of the premiere performance, was to take care of vocal habits of individual singers as well as the group as a whole. Therefore the improvement of knowledge and competence of the conductor in the field of vocal emission and hygiene became the next goal of the work. Considering a number of elements that had to be controlled and appropriately laid out in the preparation of the Cycle premiere, the author of the work emphasizes another secondary goal, which was the development of the skills vital for organizing a long-term work on an artistic project.

The main scientific goal of the thesis was the description of the material and structural properties of the Cycle included in the chapter on the formal analysis of the piece. Another significant goal considered by the author is the presentation of performance problems that accompanied her while working with the *Music Everywhere* Choir, as well as the description of how to eliminate or prevent them. Considering the attempt of showing the mysticism of the work as an artistic goal of the work, the next scientific goal was the characteristics of the

prayers used in the *Orationes Latinae* Cycle as a source of musical arrangements of selected compositions and inspiration for their performance and interpretation. The process of Cycle creation from the moment of the composer's dialogue with the conductor to the premiere was indicated as the secondary scientific objective in the description of the work. Additionally, the author decided to describe a detailed work on preparing the composition, in both artistic and organizational ways. The last secondary scientific aim of the doctoral thesis was to show the essence of extra-musical elements accompanying the reception of the work, which was described in the last chapter.

The author divided her doctoral dissertation into five main chapters. The first one describes the organization of the *Music Everywhere* Choir work on the performance of the *Orationes Latinae* Cycle. This chapter is the conductor's practical approach to presenting the work on stage starting from the dialogue with the composer in which common rules, the needs of the choir and the choir's capabilities were discussed. The author of the work also decided to present a number of her proposals on reading the pieces, combining the voices, as well as rehersals in octets, which enabled individual contact with each choir member. In addition, based on her experience, the author gave individual comments on the general and acoustic rehersals and the concert itself, based not only on musical aspects, but also on psychological and organizational elements.

The second chapter contains insightful characteristics of Latin prayer texts, basing the sources of description both on the biblical parables in which these prayers were used, as well as on professional literature, i.e. the *Catholic Encyclopedia*, the *Dictionary of Biblical Theology* and the *Catechism of the Catholic Church*. This chapter allows the recipient to get to know the verbal layer of each song more deeply, which allows the creation of a space for own interpretation of compositions belonging to the *Orationes Latinae* Cycle.

The third chapter is the analysis of the structural characteristics of Jakub Neske's works. The author of the dissertation, through a deep analysis of individual elements of the musical work, finds a number of similarities between the pieces, as well as the characteristic style of Jakub Neske. An important element of this chapter is the use and construction of sacred texts by the composer. The author decided to combine the elements of the musical work in subsections, thus informing the reader about their strong interaction and interdependence. The conductor supports herself by theoretical literature, including *Nauka*

o muzyce and *ABC Form Muzycznych* by Danuta Wójcik, as well as Marek Podhajski's *Formy muzyczne*.

The fourth chapter contains a description of numerous performance problems resulting from working with the *Music Everywhere* Choir and several conductor's ideas on elimination of vocal difficulties, as well as their prevention through appropriate preparation for the rehearsals and the ability to be flexible. The author, basing on rich literature in the field of voice emission, including *Mówię i śpiewam* by B. Tarasiewicz, *Kompendium Dyrygentury Chóralnej* by K. Thomas and A. Wagner, *Mówię świadomie i poprawnie* by Fr. G. Poźniak or *Rozśpiewanie chóru z ćwiczeniami emisyjnymi* by L. Laprus, decided to describe in detail the vocal issues related to the correct vocal emission, as well as performance problems arising from the characteristics of the musical work elements.

The last chapter of this doctoral dissertation is a description of the accompanying elements during the premiere performance of the musical piece, which were proposed exclusively by the conductor. The author justifies the choice of specific readings taken from the Holy Bible, describes the need for visualizations during the final concert and justifies the change of the choir's arrangement on stage in respective parts of the Cycle.

The final part of the dissertation includes a summary of the issues covered in each chapter, conclusions from the analysis and encountered vocal difficulties as well as recognition of common features of the compositions from the *Orationes Latinae* Cycle. The author of the work also decided to describe the subjective feelings and conclusions regarding the work on the preparation and performance of the piece, as well as the organization of activities related to the entire project.

The dissertation includes a detailed bibliography and annexes, which include composer's biography, interview with Jakub Neske, graphical materials accompanying the promotion of the work, photo report from the premiere performance of the Cycle and the cover of the attached CD and DVD. Additionally, the author acknowledged all the performers and included thoughts of the singers after the premiere of the Cycle. The most important attachments were the source materials, i.e. texts of Latin prayers used in compositions and scores of the analyzed pieces.

The CD and DVD recordings from the premiere of the *Orationes Latinae* Cycle by the *Music Everywhere* Choir conducted by Beata Śnieg, which took place on 10 June 2017 at

Saint John's church, are the integral part of this dissertation. Upon consultations with the composer and the supervisor of this work, the author decided to publish the full course of the concert on a DVD, along with the introduction, ending and fragments of the Holy Bible. Due to the fact that the source material is a cycle, the CD contains only the analyzed compositions.

Translated by Agnieszka Borsuk – De Moor